

Norsu

PAIKALLISTA KEHITTÄMISTÄ
KUNTIEN KUMPPANINA

Kohti ohjelmakautta 2028-2034

Mitä on Leader-toiminta?

- ▶ Leader on toimintaa, neuvontaa ja rahoitusta paikkakunnan parhaaksi!
- ▶ Yritystuet, elinkeinojen kehittämishankkeet, yleishyödylliset tuet
- ▶ Suomessa toimii 53 Leader-ryhmää, joista suurimmalla osalla on 30 vuoden kokemus paikallisesta kehittämisestä.
- ▶ Suurimpana rahoitusmuotona on EU:n maaseuturahoitus. Myös muiden rahastojen kautta haetaan resursseja alueelle. Meidän erikoisuutenamme on nuorisotyöryhmä, Yhteisö ja Yritys Leader sekä kv-koordinaattoritoiminta ja ESC- sekä Erasmus+ rahoitusten laaja käyttö.

Miten Leader toimii kunnan kumppanina?

Mahdollistaa
kehittämisen

```
graph TD; A[Mahdollistaa kehittämisen] --- B[Aktivoimme ihmiset mukaan toimintaan]; A --- C[Autamme toteuttamaan kuntastrategiaa]; A --- D[Kunta saa eurot 6-kertaisena takaisin];
```

Aktivoimme
ihmiset mukaan
toimintaan

Autamme
toteuttamaan
kuntastrategiaa

Kunta saa eurot
6-kertaisena
takaisin

“Leader-ryhmä on kiinteä osa
aluekehityksen työkalupakkia.”

Ulkoisen arvioinnin tuloksia

- ▶ Norsun toiminta nähdään erittäin myönteisesti ja tehokkaana alueellisena kehittäjänä.
- ▶ Norsu nähdään sekä **merkittävänä rahoittajana**, erilaisten hankkeiden mahdollistajana, että **aktiivisena kehittäjänä**, joka osallistuu hankkeiden suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Kehittäjärooli ulottuu taloudellista tukea pidemmälle, ja Norsun asiantuntemus ja strategiset tavoitteet ohjaavat alueen kehitystä.
- ▶ Norsu koetaan proaktiiviseksi toimijaksi, joka on sitoutunut työhönsä. Henkilöstön asiantuntemus ja omistautuminen saavat kiitosta.
- ▶ Norsu toimii tärkeänä sillanrakentajana eri toimijoiden välillä ja mahdollistaa uusia yhteistyömahdollisuuksia. Kumppanuudet nähdään strategian toteuttamista tukevin monilla eri osa-alueilla.
- ▶ Norsu on merkittävä toimija kansainvälisissä asioissa, erityisesti nuorisotyön ja Erasmus+ sekä ESC -rahoitusten koordinoinnissa. Tämän nähdään tuovan alueelle kansainvälistä näkyvyyttä ja uusia mahdollisuuksia.
- ▶ *”Missään työntekijät eivät mene sieltä missä aita on matalin, valtavasti tehdään töitä.”*
- ▶ *”Siellä tehdään kaikkea mitä pitääkin ja enemmän. Uskomatonta miten hyvin toimivat.”*

Näihin tavoitteisiin kuntastrategiassanne pystymme vaikuttamaan

”Raahe - Luonnostaan ylpeä”

- ▶ ”Yritysten Raahe” Leaderin avulla mahdollistatte mikroyrityksille paremmat tukimahdollisuudet.
- ▶ ”Lasten ja nuorten sekä Hyvinvoinnin Raahe” Leader-rahoitus mahdollistaa paikkakunnalle monipuolisemmat kulttuuri-, harrastus- ja ulkoilumahdollisuudet ja on tärkeä rahoituskanava 3. sektorille lisäten yhteisöllistä tekemistä.
- ▶ ”Vihreä siirtymä” Leaderissä on hyvät rahoitusmahdollisuudet myös ilmasto- ja ympäristöhankkeille.

Autamme toteuttamaan kuntastrategiaa

Elinvoima - uudet työpaikat, yritykset, palvelut, lähiliikuntapaikat, harrastusmahdollisuudet

Pitovoima - työpaikkojen ja palvelujen säilyttäminen, yhteiset kokoontumispaikat, uudenlaiset toteutusmuodot palveluille

Hyvinvointi - vaikutusmahdollisuudet, Nuoriso ja Yhteisö Leader, liikunta, kulttuuri, ilmasto- ja ympäristötyö

“Norsu tarjoaa yhdistyksille ja nuorille paljon mahdollisuuksia vaikuttaa oman alueensa toimintaan.”

Aktivoimme ihmiset mukaan toimintaan

Leader-ryhmä on yhdistys, jonka jäseneksi voi liittyä kuka vain alueen asukas tai yhteisö. Toimintamme perustuu täysin alueen toimijoiden tarpeisiin.

Vuosikokouksessa jäsenet valitsevat hallituksen, jossa on tasapuolisesti edustettuna julkinen taho, yhteisöt sekä paikalliset asukkaat. Hallitus päättää tukien myöntämisestä strategiaamme pohjautuen.

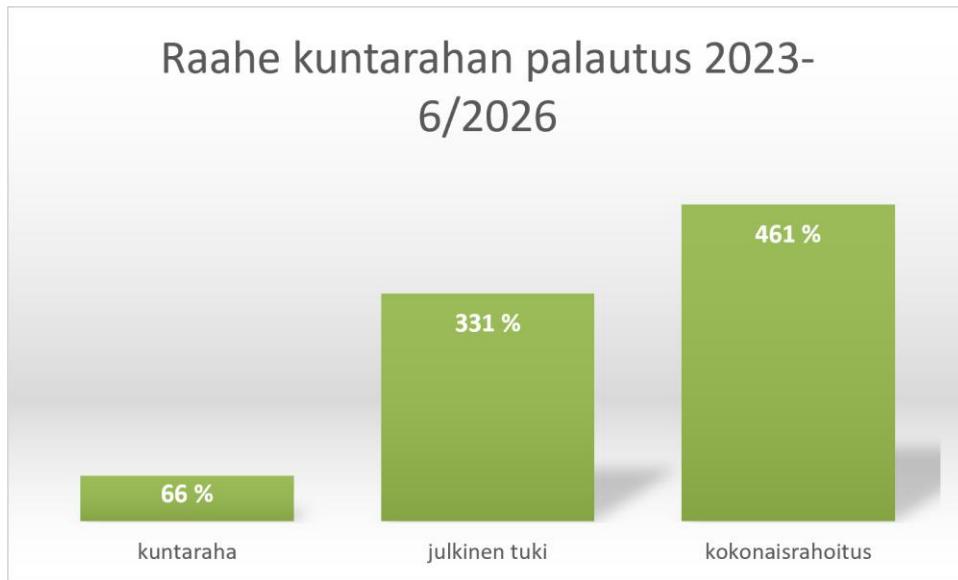

Nuoriso ja Yhteisö Leader (100-500 e) tukien kautta nuoret ja pienet yhdistykset pääsevät tekemään itselleen tärkeitä asioita.

Neuvomme hakijoita kädestä pitäen - yhdenkään yrittäjän tai vapaaehtoistoimijan ei tarvitse selvittää tukiviidakossa yksin. Me olemme olemassa heitä varten.

“On hyvä, että on organisaatio, mikä välittää EU-rahaa takaisin paikallistoimintaan.”

Kunta saa rahallisen panostuksensa 6-kertaisena takaisin

- ▶ Jokainen alueemme kunta saa rahallisen panostuksensa alueelleen vähintään 6-kertaisena takaisin!
- ▶ Julkisen tuen osuudesta kuntaraha on 20 % ja EU/valtion osuus 80 %.
- ▶ Suurimmassa osassa hankkeita raha jää alueelle kiertämään eli palvelut ja tuotteet myös hankitaan omasta tai lähikunnasta.
- ▶ Talkootyötä tehdään kymmeniä tuhansia tunteja.
- ▶ Rahan lisäksi yrittäjät saavat uskoa tulevaisuuteen ja asukkaat pääsevät luomaan itse parempaa elinympäristöä meille kaikille.
- ▶ Leader-toiminta tuo alueelle myös laajat kansalliset sekä kansainväliset verkostot.

Käytettävissä olevat tukimuodot käynnissä olevalla ohjelmakaudella

- ▶ Yritysten investointituki 30-40 %
- ▶ Yritysten käynnistys- (2 500 - 7 500 e) ja kehittämistuet (1 000 - 3 000 e)
- ▶ Yhteistyöhankkeet: aktivointi 100 %, osaamisen kehittäminen 80 %, yhteisten tuotteiden ja palvelujen kehittäminen 60 % ja yritysryhmähanke 75 %
- ▶ Yritys Leader 200-750 e
- ▶ Yleishyödyllinen kehittämishanke 80 %
- ▶ Yleishyödyllinen investointihanke 40-75 %
- ▶ Yhteisö Leader 100-500 e
- ▶ Nuorisö Leader 100-750 e
- ▶ ESC-vapaaehtoistoiminnan ja nuorisovaihtojen koordinointi sekä Erasmus+ hankkeet

Mitä Raahessa on saatu aikaan 2023-6/2026

- ▶ Yritystuet: 50 mikroyritystä yli 92 000 e (maaseuturahoitus + Yritys Leader)
- ▶ Yleishyödylliset tuet: 58 yhdistystä yli 545 000 e (maaseuturahoitus + Yhteisö Leader)
- ▶ Nuoria osallistunut toimintaan 890 hlöä (Nuorisoleader, nuorisotyöryhmä, nuorisovaihdot ja muu toiminta)

Tuettuja yrityksiä ja yhteisöjä

- ▶ Huilinhelmi Oy
- ▶ Saloisten Jahtimiehet ry
- ▶ Pyhäjoen Vesistö ry
- ▶ Elävä kaupunkikeskus Raahen ry
- ▶ Kulttuuriyhdistys Bio Huvimylly ry
- ▶ Lyhde ry
- ▶ CoWorking Space Meet Oy
- ▶ Raahen Psyke ry
- ▶ Raahen Meripelastusyhdistys r.y.
- ▶ SF Caravan Lohenpyrstö ry
- ▶ Raahen Saunaseura ry

“Aika pienellä rahalla saadaan isoja ja tärkeitä asioita aikaiseksi.”

“Erittäin tärkeää alueen yrittäjille!”

” Toimii lähellä tarpeita”

“Toiminnan piristäjä”

Kv-koordinaattoritoiminta

- ▶ ESC Lead -laatumerkki (2021-27) ja Erasmus+ akkreditointi (2025-27) takaavat koko ohjelmakauden ajan vuosittaisen rahoituksen hankkeiden toteuttamiseen
- ▶ 2023-6/2026 Erasmus+ ja ESC-hankkeita 27 kpl, kokonaisbudjetti Norsun alueella 850 000 euroa
- ▶ 121 kansainvälistä kumppaniorganisaatiota 32 maasta, mukana toimijoita monilta eri sektoreilta
- ▶ Norsu on kysytty kumppani
- ▶ ESC:n kautta alueella on 2018 lähtien ollut 90 kansainvälistä vapaaehtoista
- ▶ Norsulla on myös oikeus lähettää paikallisia nuoria ulkomaille vapaaehtoistoihin
- ▶ Hankkeisiin osallistuneiden lisäksi kokemus leviää laajemmalle (perhe, ystävät, koulu, yhteisö)
- ▶ ”Tiimi sai viikossa aikaan enemmän kuin paikalliset vapaaehtoiset vuodessa. Vaikeissakin olosuhteissa vapaaehtoiset jaksoivat hymyillä ja tuoda positiivista energiaa.”
- ▶ ”Kynnys puhua englantia madaltui paljon. Opin että esiintyminen (jopa englanniksi) ei oo niin pelottavaa. Paikalliseen kulttuuriin tutustuminen oli mielenkiintoista ja tajusin kuinka paljon erilaisia ihmisiä ja kulttuureita maailmassa on. Opin paljon mielenterveyteen liittyviä asioita ja stressinhallintaa. Ryhmätyöskentelytaidot paranivat. Opin myös paljon itsestäni ja omasta mukavuusalueestani.”

LEADER

Nouseva
Rannikkoseutu **STRATEGIA 2023-2027**

LÄPILEIKKAAVAT TEEMAT

1

**UUDISTUVA
KOTISEUTU**

2

**KEHITTYVÄ
MATKAILU**

3

**PALVELEVA
YRITTÄJYYS**

4

**OSALLISTUVAT
NUORET**

VIHREÄ
KEHITYS

KUMPPANUUS

KANSAINVÄLISYYS

KOKEILUT

Norsun strategia 2023-2027

- ▶ Älykkäät maaseudut - kestävät yhteisöt, toimivat palvelut, vahvat kumppanuudet, viihtyisät ympäristöt sekä tarinoiden kylät
- ▶ Kehittyvä matkailu - vetovoimainen tarjonta, vastuulliset arvot ja verkostomainen toiminta
- ▶ Palveleva yrittäjyys - yrittäjyyden tukeminen ja yrittäjien välisen yhteistyön lisääminen, palveluita asukkaille
- ▶ Osallistuvat nuoret - nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet, yrittäjyyskasvatus, kansainvälistyminen

Kuntarahoituksen tarve

- ▶ Leader-ryhmien keskiarvo 2023-2027 rahoituksesta on 4 296 200 euroa/ryhmä.
- ▶ Norsun rahoitus 2023-2027 on 3 797 200 euroa, mikä on viidestä Pohjois-Pohjanmaan Leader-ryhmästä toiseksi pienin.
- ▶ Rahoitustason nostamiselle olisi tarvetta, mikä näkyy siinä, että Norsun hallitus joutuu tekemään paljon tiukkoja rahoituslinjauksia.
- ▶ Rahoitustasoa on mahdollista nostaa vain, mikäli alueen kunnat sitoutuvat korkeampaan kuntaosuuteen.

Kuntarahoituksen tarve 2028-2034

- ▶ Maaseuturahoituksen lisäksi rahoitusta käytetään Nuoriso, Yhteisö ja Yritys Leader -tukien myöntämiseen.
- ▶ Jatkamme kv-koordinaattoritoimintaamme (ESC- ja nuorisovaihtojen koordinointi).
- ▶ Haemme aktiivisesti rahoitusta myös muista EU-rahastoista, mm. Erasmus+, Interreg ja ESR.
- ▶ Taulukossa on esimerkkejä eri vaihtoehtoista. Nuoriso ja Yhteisö Leaderiin haetaan 15 000 euron vuosittaista lisärahoitusta ja Yritys Leaderiin 10 000 euron vuosittaista lisärahoitusta. Muut rahastot ja kv-koordinoinnin taso säilyy entisellään. Taulukossa vaihtelu koskee maaseuturahoitusta. 2025 kuntarahalasku oli Raahelle 106 000 euroa. Maksimilisäys olisi 37 400 euroa/vuosi.

Tarvittava kuntaraha	Sama taso	20 % lisäys	40 % lisäys
Euroa/vuosi	115 000	129 300	143 500
Euroa/asukas	4,88	5,48	6,08

Päätöksenteon eteneminen EU-tasolla

- ▶ Heinäkuussa 2025 EU-komissio antoi budjettiesityksen 2028-2034. Euroopan yhteinen maatalouspolitiikka (CAP) on historiallisen suuren mullistuksen alla. Maataloustuet, maaseudun kehittäminen, kalatalous sekä aluekehittäminen yhdistyvät saman kokonaisuuden alle. Alustavien tietojen mukaan maaseudun kehittämiseen kohdistuva rahoitus on merkittävästi vähenemässä.
- ▶ Maatalouskomissaari Christophe Hansenin mukaan Leader säilyy ja Leader olisi vahvemmin integroituna rahoituskokonaisuuteen, mutta jäsenmaiden päätäntävalta tässä on kasvamassa. Komissio on nyt siis poistamassa yli 30 vuotta voimassa olleen korvamerkinnän Leader-rahoitukselta.
- ▶ EU:n MFF:n raportoiijat, Elsi Kataisen johdolla, ovat esittäneet asetusmuutosehdotuksen, jossa Leaderin 5 %:n korvamerkintä palautettaisiin
- ▶ EU-budjetin hyväksyminen tulee tällä kertaa olemaan monesta syystä hyvin haastavaa, ja vie kauan - todennäköistä on, että budjetti hyväksyttäisiin joulukuussa 2026. Vasta sen jälkeen käynnistyisivät jäsenmaa-kohtaiset neuvottelut.

Päätöksenteon eteneminen Suomen tasolla

- ▶ Kesäkuussa 2026 päätettiin, että Suomessa kansallisen suunnitelman valmisteluprosessia johtaa valtioneuvoston kanslia. Valtiovarainministeriö koordinoi yhteistä valmistelua.
- ▶ Kansallisen suunnitelman valmistelu etenee syksyllä 2026 erilaisin työpajoin ja webinaarein. Valmistelun etenemisestä löytyy tietoa: [EU:n monivuotinen rahoituskehys - Maa- ja metsätalousministeriö](#)
- ▶ Leader-ryhmät jatkavat pitkän linjan vaikuttamistyötä EU-valmisteluun ja käytäviin neuvotteluihin. Kotimaan valmisteluun tarvitsemme myös kuntien taustatukea Leader-rahoituksen jatkon varmistamiseksi. Tästä löytyy tietoa: [Leader-rahoitus 2028-2034 - Suomen Kylät](#)
- ▶ Myös Leader-ryhmien nuoret ovat huolissaan Leaderin jatkumisesta, käy katsomassa kooste nuorten järjestämästä Leader-foorumista: <https://www.youtube.com/watch?v=0mKQsQb7pn0>
- ▶ Norsu aloittaa ohjelmakauden 2028-2034 valmistelun sillä oletuksella, että rahoituksemme ja toimintamme laajuus tulee jatkumaan vähintään entisellä tasolla.

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Kiitos ajastanne!

- ▶ Riikka Hautala
- ▶ Norsu Leader ry
- ▶ riikka.hautala@nousevarannikkoseutu.fi
- ▶ 040 776 9799
- ▶ www.norsuleader.fi